

IMPACTUL GLOBALIZĂRII ASUPRA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI SUPERIOR: EXPERIENȚELE REPUBLICII MOLDOVA ȘI JAPONIEI

THE IMPACT OF GLOBALIZATION ON HIGHER EDUCATION: EXPERIENCES FROM THE REPUBLIC OF MOLDOVA AND JAPAN

CZU: 339.9:378(478+520)

DOI: <https://doi.org/10.53486/isc2025.32>

FRUMUSACHI Ludmila

USPEE „Constantin Stere”, lfrumusachi10@gmail.com

ORCID: 0000-0001-7881-9049

Abstract. Economic globalization has triggered profound transformations in higher education, creating the need to train specialists capable of meeting the demands of an interconnected and competitive global economy. The intensification of international trade and the expansion of foreign investments have generated an increased demand for professionals able to operate effectively in international environments, which has influenced both the structure and the content of university programs. In this context, the study compares the experiences of the Republic of Moldova (RM) and Japan, two countries that diverge substantially in terms of economic development, culture, and academic traditions, yet face similar challenges in modernizing their educational systems. The analysis highlights how Moldova, currently in the process of aligning with the European higher education area is restructuring its study programs in accordance with the Bologna Declaration, promoting academic mobility and standardization. In contrast, Japan renowned for the quality and broad accessibility of its education system, is implementing a large-scale educational reform oriented toward innovation, discipline, and technological integration, while also confronting demographic challenges that affect the sustainability of its universities.

Keywords: higher education, globalization, digitalization, educational reform.

JEL Classifications: M40

Introducere. În contextul actual al globalizării economice, învățământul superior contabil ocupă un loc esențial în formarea specialiștilor capabili să răspundă cerințelor unei economii mondiale integrate. Internaționalizarea a condus la intensificarea schimburilor comerciale, la extinderea investițiilor internaționale și la necesitatea comparabilității informațiilor financiare între țări, ceea ce a determinat transformări majore în modul de organizare și conținutul programelor de studii contabile. Învățământul superior contabil reprezintă o componentă importantă a sistemului de învățământ superior, contribuind la pregătirea profesională și etică a viitorilor economiști și contabili. În cadrul universităților, programele de studii în domeniul contabilității integrează discipline teoretice și practice care oferă competențe privind raportarea financiară, auditul, fiscalitatea, analiza financiară. Globalizarea aduce în discuție **interdependența sistemelor educaționale**, mobilitatea studenților și armonizarea standardelor academice. Politica învățământului superior (Oleinic, L. 2024) diferă considerabil între țări, reflectând o gamă largă de oferte și diferențe politico-economice. În unele state, politica este determinată exclusiv de imperative economice, în altele, de tradiție și cultură. În Europa, diversitatea sistemică este în scădere, pe măsură ce crește interdependența socială și politică. În alte regiuni, precum piețele emergente din Asia, diversitatea ofertelor crește proporțional cu dezvoltarea economică [1]. La nivel mondial, învățământul superior este obligat să facă față unor provocări tot mai complexe, ceea ce determină o reconfigurare profundă a misiunii tradiționale, prin urmare putem evidenția o tendință orientată către aplicabilitatea practică a formării academice și implicate instituțiilor în procese de inovare, transfer tehnologic și valorificare economică a rezultatelor cercetării. În același timp, presiunea publică pentru transparență, eficiență și responsabilitate socială devine tot mai puternică, impunând un model universitar capabil să răspundă

atât cerințelor pieței, cât și nevoilor societății. Compararea unei țări asiatice foarte dezvoltate cu una est-europeană aflată în tranziție oferă o imagine a **diversității răspunsurilor la provocările globalizării**.

Conținut. RM și Japonia sunt state semnificativ diferite ca dimensiune geografică, nivel de dezvoltare economică și tradiție academică, analiza comparativă a sistemelor lor de învățământ superior este justificată prin dorința de a identifica modele eficiente de organizare și bune practici educaționale care pot inspira procesele de modernizare din spațiul est-european. Japonia, una dintre cele mai dezvoltate economii ale lumii, se remarcă printr-un sistem universitar orientat spre calitate, inovație și integrare tehnologică, în timp ce RM se află într-un proces continuu de reformă și adaptare la standardele europene și internaționale. Prin contrastul dintre cele două realități, cercetarea oferă o perspectivă complexă asupra modului în care factori precum cultura, politicile publice, finanțarea și internaționalizarea influențează performanța universitară. Astfel, studiul comparativ nu urmărește ierarhizarea, ci **identificarea elementelor transferabile și adaptabile** din experiența japoneză care pot contribui la creșterea calității și competitivității învățământului superior din țara noastră.

În RM, potrivit Biroului Național de Statistică (BNS, 2025) [2], sunt 16 instituții de învățământ superior, dintre care 12 publice, 4 private. Universitățile din Republica Moldova au implementat structura ciclurilor de licență, masterat și doctorat, conform Declarației de la Bologna, care este un **acord voluntar** semnat de mai multe state europene, care are ca scop **armonizarea sistemelor de învățământ superior din Europa**. Durata studiilor de licență este de trei ani, cu excepția domeniilor medicina, stomatologie, medicina veterinară și farmacie, drept. Sistemul universitar japonez este considerat unul dintre cele mai avansate în lume și pune un accent deosebit pe disciplina, responsabilitate și colaborare. Conform datelor Ministerului de Educație al Japoniei (2022), în țară sunt 807 universități, dintre care 607 sunt private. Durata studiilor de licență este de patru ani, cu excepția domeniilor medicina, stomatologie, medicina veterinară și farmacie, pentru care este necesară o perioadă de șase ani [3].

Japonia se află în mijlocul unei reforme educaționale majore, a cărei amploare și profunzime sunt atât de mari încât mulți au început să o numească „A treia mare reformă educațională”, (Fujita, H. 2000) [4]. La fel de fascinantă este și istoria Japoniei ca obiect de atracție: (ce) poate învăța lumea de la Japonia? Economia puternică, industriile dominante și tehnologia de vârf ale Japoniei au făcut-o să fie o sursă de mare interes în ultimele două decenii în multe părți ale lumii dezvoltate și în curs de dezvoltare (McCormick, K. 2006) [5]. Învățământul superior din Japonia poate fi considerat, (Williams, D. 2008), ca fiind practic universal accesibil. Deși la prima vedere acest lucru poate părea o binecuvântare, în realitate a creat o situație dificilă, în care universitățile și colegiile se luptă să ocupe locurile disponibile pe o piață a învățământului superior din ce în ce mai competitivă, afectată de scăderea rapidă a numărului de studenți potențiali [6]. Astfel o problemă esențială pentru educația civilă în Japonia contemporană, în special în sfera învățământului superior, constă în identificarea factorilor sociali capabili să acționeze ca un catalizator pentru reconstrucția mentalității necesare unei participări comunitare active.

În pofida diferențelor evidente dintre Republica Moldova și Japonia, în ultimele decenii, ambele țări au manifestat preocupări comune pentru modernizarea educației și creșterea calității procesului de instruire. Analiza prezentată în figura 1, evidențiază principalele puncte de convergență ale sistemelor educaționale, oferind un cadru sintetic pentru interpretarea elementelor comune. Evidențierea acestor aspecte nu doar facilitează înțelegerea evoluțiilor actuale din educație, ci oferă și o bază solidă pentru formularea unor perspective de modernizare inspirate din bune practici internaționale.

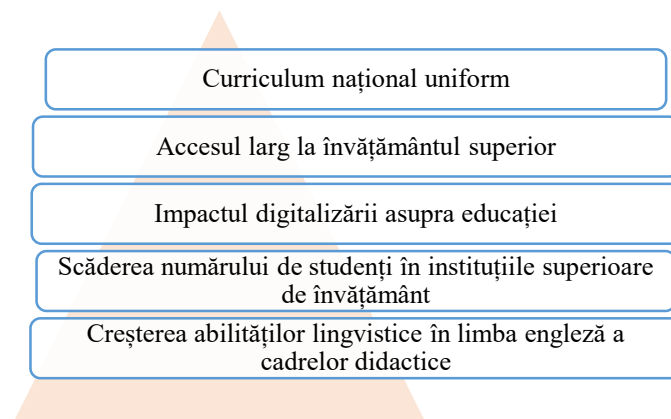

Figura 1. Puncte de convergență ale sistemelor de învățământ din Republica Moldova și Japonia
sursă: elaborată de autor

Scopul învățământului superior este de a schimba studentul ca personalitate, ca nivel de cunoștințe, abilități, competențe, dezvoltându-i capacitatea de autoinstruire. Instituțiile de învățământ superior au datoria de a asigura predarea, învățarea și evaluarea de calitate pentru a contribui la dezvoltarea personală și profesională a studenților, la bunăstarea societății și dezvoltarea sa durabilă. (Baciu Sergiu, 2010) [7].

În acest context, una dintre cele mai mari provocări contemporane pentru cadrele didactice o reprezintă integrarea inteligenței artificiale în procesul educațional, necesitatea de a utiliza aceste tehnologii fără a compromite dezvoltarea gândirii critice și a competențelor fundamentale ale studenților devenind tot mai presantă.

Concluzii. Studiul comparativ al sistemelor de învățământ superior din RM și Japonia evidențiază impactul complex al globalizării asupra educației și formării profesionale. Deși sunt țări foarte diferite ca **mărime, economie și nivel de dezvoltare**, este valoroasă din mai multe motive academice și metodologice: calitatea învățământului superior, orientarea spre cercetare și inovație, integrarea tehnologiei în educație, legătura strânsă între universități și mediul de afaceri. Această compararea unor sisteme educaționale foarte diferite, pot evidenția un instrument de înțelegere a diferențelor și identificare a bunelor practici care pot fi adaptate, nu copiate.

Referințe bibliografice.

1. Oleinic, L. (2025). Abordare comparativă a politicii învățământului superior în Uniunea Europeană (Partea I), *Revista Moldoscopia* nr.1 (102), p. 118-127.
Disponibil: <https://uspee.md/wp-content/uploads/2025/09/Ludmila-OLEINIC.pdf>
2. Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova. Instituții de învățământ superior pe forme de proprietate.
Disponibil: https://statistica.gov.md/ro/statistic_indicator_details/5
3. Ministerul Educației al Japoniei
Disponibil: <https://www.studyinJapan.go.jp/en/planning/educational-system/>
4. Fujita, H. (2000). Choice, Quality and Democracy in Education: A Comparison of Current Educational Reforms in the United States, the United Kingdom and Japan. Available online at ChildResearch.Net.
Disponibil: <https://link.springer.com/article/10.1007/s12108-000-1033-9>
5. McCormick, K. (2006). Learning from Japan. London: Routledge.
6. Willis D., Yamamura S., & Jeremy R. (2008) Frontiers of Education: Japan as “Global Model” or “Nation At Risk”?
Disponibil: <https://link.springer.com/article/10.1007/s11159-008-9090-3>
7. Baciu, S. (2010). Aspecte teoretice referitoare la calitatea învățământului superior.
Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Aspecte%20teoretice%20referitoare%20la%20calitatea%20invatamintului%20superior.pdf